

ชื่อคุณูปนิพนธ์ : ศึกษาพัฒนารูปแบบการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ในโครงการ
หมู่บ้านรักษาศีล ๕

ชื่อผู้วิจัย : พระครูสุพัฒน์กาญจนกิจ (สุพิน สุภโท/กริ่งกาญจนนา)

ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมคุณูปนิพนธ์
: พระราชปริยัติมุนี, ผศ.ดร. ป.ธ.๙ ,
M.A. (Pali & Sanskrit) , Ph.D. (Pali),
: ผศ. ร.ท. ดร. บรรจบ บรรณรุจิ, ป.ธ.๙, พธ.บ. (การศึกษา)
อ.ม. (บาลีสันสกฤต), Ph.D. (Buddhist Studies)

วันสำเร็จการศึกษา : ๙ ธันวาคม ๒๕๖๐

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “ศึกษาพัฒนารูปแบบการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕” มีวัตถุประสงค์ ๓ ข้อ คือ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ตามนโยบายของคณะสงฆ์ไทย ๒) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ๓) เพื่อศึกษาพัฒนารูปแบบดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย พบว่า โครงการหมู่บ้านศีล ๕ ตามนโยบายของคณะสงฆ์ไทย มีความเป็นมาจากการณ บ้านเมืองในห้วงเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบปัญหาหามาหลาย คณะสงฆ์ โดยเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช มีดำริที่จะเสริมสร้างความปลอดภัยและสมานฉันท์ของคนในชาติ ให้เกิดความสงบ สันติสุข มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน โดยให้พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักศีล ๕ มาประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน และมหาเถรสมาคมได้มีมติเห็นชอบเป็น “โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕” สภาพปัจจุบันและปัญหาที่อุปสรรค พบว่า ศีลทั้ง ๕ เป็นกฎระเบียบและเป็นหลักประพฤติปฏิบัติขั้นพื้นฐานสำหรับมนุษย์ทุกคน สภาพปัจจุบันและปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ๑) การขาดความอดทนและเป็นพวกบริโภคนิยม ๒) มีความหวงแหนในประโยชน์ส่วนตัวที่เกิดจากความโลภและเห็นแก่ตัว ๓) ชาวบ้านยังไม่เข้าใจ ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องของหมู่บ้านรักษาศีล ๕ น้อย่างพอเพียง

การขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ เป็นไปอย่างเรียบง่ายและมั่นคง ภายใต้แนวคิด พอเพียงและพอประมาณ โดยร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อร่วมสร้าง “ครอบครัวรักษาศีล หมู่บ้านรักษาศีล ตำบลรักษาศีล อำเภอรักษาศีล และจังหวัดรักษาศีล ๕” รูปแบบดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ พบว่า เป็นรูปแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เป็นการบูรณาการและประยุกต์ให้สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม ประกอบด้วย ๑) หลักโลกपालธรรมหรือหลักธรรมคุ้มครองโลก เพื่อเสริมคุณค่าให้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕ ได้มีพัฒนาการที่สมบูรณ์ เป็นการพัฒนาจิตและสะท้อนตนเองอยู่ตลอดเวลาในการ คิด พูด ทำ การเจริญภาวนาบำเพ็ญนิสสัย สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน

และสังคม สร้างความมีเสถียรภาพให้แก่ประเทศชาติ ๒) หลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นหลักธรรมสำหรับเป็นเครื่องมือใช้ยึดเหนี่ยว คือยึดเหนี่ยวใจคน ผูกใจคนและประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคี เป็นหลักธรรมให้คนเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนทั่วไป และสร้างความมั่นคงให้แก่สังคมและชุมชน โดยมีหลักศีล ๕ เป็นองค์ประกอบหลัก ๓) หลักสาราณียธรรม ๖ เป็นหลักธรรมในพุทธศาสนา ที่มีการกล่าวถึงการช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมคณะด้วยความเต็มใจ ๔) หลักอภิทานิยธรรม ๗ เป็นหลักธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว สำหรับหมู่ชนหรือ ผู้บริหารบ้านเมือง เป็นแนวทางที่ดีในการอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี ในสังคมและชุมชน ทำให้เกิดผลดีแก่เพื่อนร่วมงานและการบริหารงานในสังคมและชุมชน ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล ๕

ยุทธศาสตร์การปลูกฝังหลักศีล ๕ สู่การปฏิบัติ พบว่า มีเป้าหมายเพื่อเสริมความดีงามให้เกิดขึ้นกับชีวิต รูปแบบการบริหารโครงการหมู่บ้านศีล ๕ ของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า มี ๓ ขั้นตอน ดังนี้ ๑) ขั้นเตรียมการ ๒) ขั้นดำเนินการ ๓ ขั้นวางแผนในโครงการ ตามหลักพุทธธรรมพร้อมรูปแบบการบริหารด้วยกลยุทธ์ ๔ กลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑: จัดตั้งศูนย์อำนวยการกลางและศูนย์อำนวยการความสะดวกระดับชุมชนที่มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ ๒: จัดอบรมประชาชน สร้างความรู้ความเข้าใจในการรักษาศีล ๕ ตามโครงการ และเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ตามแต่โอกาสจะอำนวย

กลยุทธ์ที่ ๓: พัฒนาศักยภาพของบุคลากรทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ และสร้างจิตอาสาในการปฏิบัติงานเพิ่มให้มากขึ้น เน้นการประสานงานระหว่างบ้าน วัด และชุมชน (บวร) เพื่อให้เกิดความสามัคคีสมานฉันท์อย่างเป็นรูปธรรม

กลยุทธ์ที่ ๔: สร้างเครื่องมือในการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการที่มีคุณภาพ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาเป็นกรรมการร่วมและตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

Dissertation Title : A Study on the Development of Working Model of Kanchanaburi Sangka on the Five Precepts Undertaking Village Project

Researcher : Phrakru Supatthanakanchanakij (Supin Subhaddo/Kringkanchana)

Degree : Doctor of Philosophy (Buddhist Studies)

Dissertation Supervisory Committee

: Phrarajpariyattimuni, Asst.Prof. Dr., Pali IX, M.A. (Pali & Sansakrit), Ph.D. (Pali)

: Asst. Prof. Lt. Dr.Banjob Bannaruji, Pali IX, B.A. (Education), M.A. (Pali & Sansakrit), Ph.D. (Buddhist Studies)

Date of Graduation : December 9, 2017

Abstract

This dissertation entitled ‘A study on the Development of the Working Model of Kanchanaburi Sangka on the Five Precepts Undertaking Village Project’ has three objectives: 1) to study the concept of five precepts observation based community in Thai Sangka’ policy, 2) to study the present conditions and problems affecting upon Kanchanaburi Sangka’s the operation of five precepts observation based community, and 3) to study the development of the Kanchanaburi Sangka’s operation model in working on the five precepts observation based community. This is a qualitative research.

In the study, it was found that historically speaking, the project of five precepts observation based community in Thai Sangka’s policy was dated back to the past situations of nation wherein many intractable problems could not be completely solved. Hence, the most venerable Phramahārajamangalacāraya, acting on Supreme patriarch duty, initiated to harmoniously and compromisingly strengthen people through Buddhist five precepts in order to bring about peace and happiness to the country once again; in this project, people are encouraged to properly observe five precepts in their daily life. This program had been entirely agreed with by the Supreme Sangka Council in the name of ‘the project of five precepts observation based community’ respectively. As regards the present situation and problems, it was found that: 1) many people are of unwholesome mind, 2) they have no patient then being defeated by defilement, 3) they follow consumerism by focusing on physical pleasure, 4) they do not have public mind resulting in becoming

selfish people, 5) they do not possess wisdom and thereby not seeing the harmful sides of things, and 6) they lack the sense of moral development.

In Kanchanaburi Sangka' project on five precepts observation based community, it showed that the operation of the mentioned program is simple and stable under the concept of sufficiency and moderation; it has been supported by all sectors leading to be called 'five precepts observation family, five precepts observation community, five precepts observation sub-district, five precepts observation district, and five precepts observation province'. In the pattern of the operation, it was found that it has its own uniqueness being integrated and consistently applied through Buddhist principles as follows: 1) moral shame and moral dread; under these principles, people are encouraged to see the value of five precepts observation based community in the way that the mentioned project is purposely assigned to bring about the perfect development of man's mind and then they will think, speak and act in a proper way, by virtue of this the community will be strengthened leading to the stability of the nation, 2) the principle of four social solidarity; this is assigned to mentally harmonize people giving them the sense of loving kindness and then all communities will be stabilized through five precepts, 3) six states of conciliation; this will reflect upon the wholeheartedness when people help each other in doing work, 4) seven things leading never to decline but only to prosperity; this will give rise to the total prosperity to the all community, be it people or administrators, it is regarded as the good path harmonizing people in the community and the mentioned project will become successful bringing the good result to both co-workers and administrators according to the given policy.

With respect to its strategies in translating five precepts into practice, it was found that its goal is to bring about goodness to all people's lives, in its pattern of administration, it showed that three steps were followed: 1) preparation, 2) operation and 3) planning based on the Buddhist principles including the four models of strategic administration. They were proposed as follows: 1) first strategy deals with the setting up of the main operative centre and community operative centre with effectiveness, 2) second strategy is to get people trained through making them understanding concept of five precepts in the given policy by inviting outside lecturers to educate them as per the given times, 3) third strategy is to get Buddhist monks and laities developed to have certain potentiality and then voluntarily spirit in working can be implanted in more manners; in this matter, the coordination between houses, temples and community should be made so that the concrete harmony can

be actualized, and 4) fourth strategy is to make the certain effective tools in controlling and evaluating the operated project and it can be done by inviting the outside experts, govern delegators and private organization to be a joint committee for examining the aforesaid project.

กิตติกรรมประกาศ

ดุชฎินิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับการสนับสนุนอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายท่านด้วยกัน ผู้วิจัยจึงขอเวยนามแสดงความขอบคุณและขอบใจให้ปรากฏไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผศ.ดร.ประพันธ์ ศุภสร รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ท่านเจ้าคุณพระราชปริยัติมุนี, ผศ.ดร. คณบดีคณะพุทธศาสตร์ ผู้รับเป็นประธานกรรมการควบคุมดุชฎินิพนธ์ในเรื่องนี้ และ ผศ.ร.ท. ดร.บรรณจบ บรรณรุจิ กรรมการที่ปรึกษา ตลอดจนถึงขอขอบพระคุณท่านเจ้าคุณพระศรีวินยาภรณ์, ดร. ประธานกรรมการตรวจสอบดุชฎินิพนธ์ พระมหาสุรศักดิ์ ปัจจนตเสโน, ดร. ผศ.ดร.แม่ชีกฤษณา รักษาโหม, ผศ.ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน ที่ท่านได้สละเวลาในการตรวจสอบและให้คำปรึกษาแนะนำแหล่งความรู้ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยด้วยจิตเมตตา ยิ่งทำให้ดุชฎินิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร พระคณาจารย์ อาจารย์ประจำ อาจารย์พิเศษของมหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์เมตตา แนะนำ อบรมสั่งสอนให้มีวิชาความรู้ในด้านต่างๆทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ แก่ผู้วิจัยด้วยความเมตตา

ขอขอบคุณและขอบใจเจ้าหน้าที่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่าน พระมหาอดิเดช สติวโร, ดร. พระมหาธนวุฒิ โชติธมโม พระบุญทัน ปภาโส ดร.สุริย์พร แซ่เอี้ยบ ดร.เบญญาภา กุลศิริไชย (พีร์หัส) แม่ชีอารยา ทองโชติ ผอ.สุนันทา อ่อนนุ่ม และเพื่อนๆนิสิตปริญญาเอก สาขาวิชา พระพุทธศาสนาแบบ ๒.๒ รุ่นปีการศึกษา ๒๕๕๒ ทุกท่าน ตลอดจนถึงกัลยาณมิตรทั้งหลายของผู้วิจัยที่ได้เวยนามไว้ ณ ที่นี้ แต่ได้เมตตาให้คำปรึกษา ตลอดจนช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการลงพื้นที่หาข้อมูลและผู้ให้สัมภาษณ์ จนทำให้งานดุชฎินิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี

คุณประโยชน์อันเกิดจากดุชฎินิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยขอมอบแทนเป็นกตัญญูทเวทิตาคุณแด่พระศรีรัตนตรัย และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการก่อตั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูงของมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งนี้ ตลอดจนถึงบิดามารดา ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ผู้มีพระคุณและกัลยาณมิตรทั้งหลาย ขออานิสสกุศลผลบุญนี้จงสำเร็จประโยชน์แก่ทุกท่านโดยทั่วกันเทอญ

พระครูสุพัฒนกาญจนกิจ (สุพิน สุภโท/กริ่งกาญจนา)

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐